Akıl, İrade ve Sorumluluk Sahibi Bir Varlık Olarak İnsan (DKAB.11.1.2)

DKAB.11.1.2. İnsan, akıl, irade ve sorumluluk kavramları arasındaki ilişki hakkında eleştirel düşünebilme. · İnsanın cüz'î iradesi ile Yüce Allah'ın küllî iradesi arasındaki sınırı ve ahlaki sorumluluk alanını ayırt eder. · Kaderi bahane ederek eylemlerin hukuki, vicdani ve dinî mesuliyetinden kaçınmanın İslam inancıyla çeliştiğini temellendirir.

HATIRLAYALIM

- Akıl ve irade insanın iyi ile kötüyü ayırt etmesini ve bilinçli tercihlerde bulunmasını sağlayan temel yetilerdir.
- İnsan cüz'î iradesiyle yaptığı tercihlerin neticelerinden ahlaki ve dinî bakımdan doğrudan sorumludur.
- Kader anlayışını tembellik veya tedbirsizliğe gerekçe yapmak insanın irade ve mesuliyet bilinciyle bağdaşmaz.

1 EŞLEŞTİRME

İnsanın ahlaki ve dinî mükellefiyetine ilişkin kavramları doğru tanımlarıyla eşleştiriniz.

☐ 1. Cüz'î İrade

☐ 2. Küllî İrade

☐ 3. Akıl Nimeti

a) İnsanın iyi ile kötüyü, faydalı ile zararlıyı muhakeme etmesine yarayan kavrama yetisidir.

b) Yüce Allah tarafından insana verilen ve sınırlı tercihlerde bulunmayı sağlayan seçme gücüdür.

c) Yüce Allah'ın evrendeki her şeyi kuşatan, mutlak ve sınırsız irade sıfatıdır.

2 BOŞLUK DOLDURMA

İslam inanç esaslarına ilişkin aşağıdaki cümlelerde boşlukları uygun kavramla doldurunuz.

Cüz'î irade | Mükellef | Tevekkül

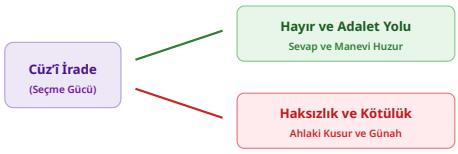
1. Akıl baliğ olan ve dinin emirleriyle yükümlü kılınan insana din dilinde _____ denir.
2. İnsanın tercihlerini belirleme ve fiillerini seçme kabiliyetine _____ adı verilir.
3. Gerekli tüm tedbirleri aldıktan sonra sonucunu Allah'a bırakıp güvenmeye _____ denir.

3 AÇIK UÇLU

İnsanın eylemlerinden dinen ve ahlaken sorumlu tutulmasının iki temel şartı nedir?

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

İslam düşüncesinde insanın eylemlerinden sorumlu tutulmasının temel dayanağı nedir?

A) Kendisine verilen akıl nimeti ve hür iradesiyle seçenekler arasında.

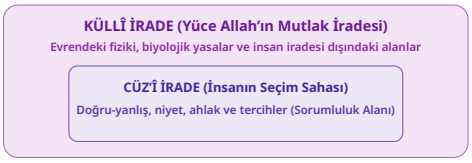
B) Toplumdaki geleneksel ahlak kurallarının tarih boyunca hiçbir değişime.

C) Kişinin fiziki güç ve bedensel yetenekler bakımından diğer tüm canlılardan.

D) Bireyin dünya hayatındaki maddi kazançları ve sosyal statüsünün getirdiği.

5 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

'Benim kaderim böyle yazılmış, ne yapsam değiştiremem' diyerek hatasını kadere yükleyen bireyin tutumu nasıl değerlendirilir?

A) Küllî iradenin her şeyi kuşattığı gerçeğiyle tam bir teslimiyet gösterdiği.

B) Bireyin geçmişte işlediği kusurların ilahi affa mazhar olması için meşru.

C) İnsana bahşedilen cüz'î iradeyi ve ahlaki mesuliyeti yok sayan batıl bir.

D) Evrendeki sebep-sonuç yasalarını doğru kavrayan tevekkül bilincinin doğal.

6 ÇOKTAN SEÇMELİ

İnsanın irade alanı ile doğrudan ilişkili olan durumlar incelendiğinde hangisi cüz'î irade kapsamına girer?

A) Bireyin hangi ırk, anne baba veya coğrafyada dünyaya geleceğinin.

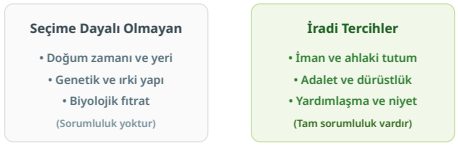
B) Kişinin haksızlık karşısında adaleti savunması ve dürüst davranmayı tercih.

C) Gezegenlerin yörüngelerinde dönmesi ve mevsimlerin ardışık bir düzenle.

D) İnsan kalbinin ve iç organlarının biyolojik reflekslerle otomatik olarak.

7 EŞLEŞTİRME

İnsanın iradesine bağlı olan ve iradesi dışında kalan durumları doğru eşleştiriniz.

- ☐ 1. Dürüstlük ve yardımseverlik
- ☐ 2. Doğum yeri ve soy bağı
- ☐ 3. Hukuk kurallarına riayet

a) Bireyin kendi özgür seçimiyle yöneldiği ve mükâfat göreceği iradi eylemlerdir.

b) Akıl ve irade sahibi insanın vicdani sorumluluğuyla icra ettiği davranışlardır.

c) İnsanın seçimine bırakılmayan, küllî irade dairesindeki zorunlu alanlardır.

8 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Cebriye felsefesinin rüzgâr önündeki kuru yaprak benzetmesi İslam'ın sorumluluk ahlakıyla neden bağdaşmaz?

Ⓐ Rüzgârın yönünü ve tabiat olaylarını belirleyen ilahi yasaları büsbütün.

Ⓑ İnsanın maddi kazanç elde etme arzusunu tamamen meşru sayarak.

Ⓒ Bireyin ibadetlerini yerine getirirken içsel bir huzur duymasını zorunlu.

Ⓓ İnsanı iradesiz bir nesneye indirgeyerek sevap, günah ve adalet.

9 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

İnsanın irade ve eylem ilişkisinde niyetin belirleyici rolü hakkında hangi çıkarım yapılabilir?

Ⓐ Dışarıdan erdemli görünen tüm davranışlar niyet gözetilmeksizin mutlak.

Ⓑ Eylemin hukuki neticeleri ile ahlaki niteliği arasında hiçbir bağ.

Ⓒ İradenin yöneldiği samimi niyet eylemin ahlaki ve dinî değerini belirleyen.

Ⓓ Birey istemeden yaptığı kazai hatalardan dolayı da kasıtlı yapmış gibi tam.

10 BOŞLUK DOLDURMA

Ahlaki sorumluluk ve hikmet ilkelerine ait boşlukları kavram bankasından seçiniz.

Sünnetullah | Fitrat | İstitaat

1. Kişinin bir işi yapabilme ve eylemi gerçekleştirebilme gücüne _____ denir.
2. İnsanın doğuştan getirdiği temiz yaratılış ve hakikati kavrama yatkınlığına _____ denir.
3. Evrenin işleyişi ve toplumların gelişimi için konulan ilahi yasalara _____ adı verilir.

11 ÇOKTAN SEÇMELİ

'Kim zerre miktarı hayır işlerse onu görür, kim de zerre miktarı şer işlerse onu görür' (Zilzâl, 7-8) ayetinden hangi ilke çıkarılır?

Ⓐ İnsanın bilinçli iradesiyle yaptığı her davranışın adil bir karşılığı ve.

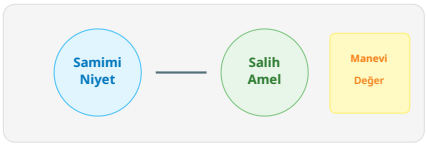
Ⓑ Yeryüzündeki tüm insanların aynı ahlaki erdemleri eşit düzeyde sergilemesi.

Ⓒ Toplumdaki cezai yaptırımlar yalnızca büyük suçların engellenmesinde.

Ⓓ Kişinin niyetinden bağımsız olarak yalnız eylemin fiziksel boyutu.

12 BOŞLUK DOLDURMA

İrade ve ahlak terimlerine ait boşlukları uygun kavramla tamamlayınız.

Kaza | Hikmet | Kader

1. Yüce Allah'ın evrendeki her şeyi belli bir plan ve ölçüye göre takdir etmesine _____ denir.
2. Takdir edilen şeylerin zamanı gelince gerçekleşip varlık sahasına çıkmasına _____ denir.
3. Varlıkların yaratılış gayesini ve dinin emirlerindeki derin sırları kavramaya _____ denir.

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.